

สารบัญ

	หน้า
กิตติกรรมประกาศ	ก
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ฉ
สารบัญ	๗
สารบัญตาราง	ฉ
สารบัญภาพ	ฐ
บทที่ 1 บทนำ	
1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา	5
1.3 คำจำกัดความที่ใช้ในการศึกษา	5
1.4 ขอบเขตการศึกษา	6
1.5 ขอบเขตเนื้อหา	6
1.6 ประโยชน์ที่ได้รับจากการศึกษา	6
1.7 ขั้นตอนการดำเนินงาน	7
1.8 ผลการศึกษา	8
บทที่ 2 ทบทวนวรรณกรรม	10
2.1 ทฤษฎี และแนวคิดเรื่องการพักผ่อนหย่อนใจ	10
2.1.1 มนุษย์กับความต้องการ	11
2.1.2 วัยของมนุษย์ที่สัมพันธ์กับความต้องการด้านต่างๆ	13
2.1.3 ลักษณะการพักผ่อนหย่อนใจของมนุษย์	14
2.1.4 สรุปทฤษฎี และแนวคิดเรื่องการพักผ่อนหย่อนใจ	16
2.2 มาตรฐาน, การจัดลำดับขั้น และหลักการออกแบบสวนสาธารณะ	16
2.2.1 มาตรฐานสวนสาธารณะในประเทศต่างๆ	16
2.2.2 ลำดับขั้นของสวนสาธารณะ	19
2.2.3 สรุปมาตรฐานสวนสาธารณะ	21
2.2.4 หลักการออกแบบสวนสาธารณะ	21

2.2.5 องค์ประกอบของสวนสาธารณะใกล้ที่พักอาศัย (Neighborhood Park)	22
2.2.6 พฤติกรรมทางสังคมที่เกี่ยวข้องกับสวนสาธารณะ	23
2.2.7 การออกแบบลักษณะสวนสาธารณะใกล้ที่พักอาศัย (Neighborhood Park)	23
2.2.8 สรุปแนวคิดและการออกแบบสวนสาธารณะ	28
2.3 แนวความคิดและทฤษฎีการมีส่วนร่วมของประชาชน	28
2.3.1 รูปแบบและขั้นตอนการมีส่วนร่วม	30
2.4 การศึกษาเรื่อง “ช่วงวัด” ในเมืองเชียงใหม่	31
2.4.1 ลานวัดในความหมายของพุทธศาสนา	31
2.4.2 การศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับ “ช่วงวัด” ในเมืองเชียงใหม่	32
2.4.3 ลักษณะหน้าที่ปัจจุบันของช่วงวัด	33
2.4.4 ลักษณะการใช้ที่ดินของวัด	34
2.4.5 สรุปการศึกษาเรื่อง “ช่วงวัด” ในเมืองเชียงใหม่	35
2.5 การศึกษางานวิจัยที่มีลักษณะใกล้เคียงกับการศึกษา	35
บทที่ 3 วิธีดำเนินการศึกษา	45
3.1 การศึกษาพื้นที่ศึกษา (วัดดาวดึงส์)	46
3.2 ศึกษาความต้องการ และความคิดเห็นประชาชนในชุมชนวัดดาวดึงส์ เกี่ยวกับการปรับปรุงพื้นที่ภายในวัดเป็นสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ	52
3.3 การสังเคราะห์ประเภทกิจกรรมให้สัมพันธ์กับลักษณะพื้นที่	58
3.4 การออกแบบผังบริเวณ	62
3.5 การประชุมร่วมกับผู้นำชุมชนวัดดาวดึงส์	62
3.6 นำข้อมูลที่ได้ทั้งหมดมาปรับปรุงแก้ไขเป็นผังบริเวณขั้นสุดท้าย	62
บทที่ 4 ผลการศึกษา	63
4.1 ผลการศึกษาพื้นที่กรณีศึกษา (วัดดาวดึงส์)	63
4.1.1 ทำเลที่ตั้ง และสภาพพื้นที่ภายในของวัดดาวดึงส์	63
4.1.2 การใช้พื้นที่วัดดาวดึงส์ของผู้ใช้กลุ่มต่างๆ	66
4.2 ผลการศึกษาข้อมูลจากประชาชนในชุมชนวัดดาวดึงส์	74
4.2.1 ข้อมูลทั่วไป ด้านสังคม และด้านเศรษฐกิจของประชาชนในพื้นที่	75

4.2.2 พฤติกรรมการใช้เวลาว่างของประชาชนในพื้นที่	80
4.2.3 ข้อมูลด้านความคิดเห็น ต่อการปรับปรุงพื้นที่โล่ง ภายในวัดดาวดึงส์เป็นสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ	94
4.3 ผลการสังเคราะห์ประเภทกิจกรรมให้สัมพันธ์กับลักษณะพื้นที่	98
4.4 ผลการออกแบบผังบริเวณ	106
4.5 ผลสรุปจากการประชุมร่วมกับผู้นำชุมชนวัดดาวดึงส์	119
4.6 การนำข้อมูลที่ได้ทั้งหมดมาปรับปรุงแก้ไขเป็นผังบริเวณขั้นสุดท้าย	121
บทที่ 5 สรุป อภิปรายผลการศึกษา และข้อเสนอแนะ	124
5.1 สรุปขั้นตอนการประยุกต์พื้นที่โล่งภายในวัดเป็นสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ	124
5.2 อภิปรายผลการศึกษา	125
5.3 ข้อเสนอแนะ	126
บรรณานุกรม	128
ภาคผนวก	130
ภาคผนวก ก. เอกสารการเก็บข้อมูล	131
ภาคผนวก ข. เอกสารการวิเคราะห์ข้อมูล	137
ประวัติผู้เขียน	145

สารบัญตาราง

ตาราง	หน้า
1 เนื้อที่สวนสาธารณะต่อประชากรของประเทศต่างๆ ในโลก	17
2 มาตรฐานของสวนสาธารณะต่อประชากรสำหรับประเทศไทย โดยหน่วยงานต่างๆ	18
3 ลำดับชั้นสวนสาธารณะ	20
4 ความต้องการด้านองค์ประกอบที่ควรติดตั้งในช่วงวัดอย่างที่มีในพื้นที่โล่งแบบสมัยใหม่	38
5 แสดงบุคคลที่จะสัมภาษณ์, ข้อมูลที่สัมภาษณ์ และวัตถุประสงค์ในการสัมภาษณ์	51
6 อัตราส่วนร้อยละของกลุ่มตัวอย่างผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามกิจกรรมในการใช้เวลาว่าง	56
7 ตัวอย่างตารางระดับความต้องการองค์ประกอบ	57
8 ตัวอย่างตารางสรุปลักษณะพื้นที่	59
9 ตัวอย่างตารางประเภทกิจกรรม และลักษณะความต้องการของแต่ละกิจกรรม	60
10 ตัวอย่างตารางการเชื่อมโยงระหว่างกิจกรรมกับพื้นที่	61
11 ตัวอย่างตารางการระบุกิจกรรมลงบนพื้นที่ของกิจกรรม A	61
12 อัตราส่วนร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามสถานภาพ	75
13 อัตราส่วนร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามจำนวนบุตร	75
14 อัตราส่วนร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามจำนวนสมาชิกในครอบครัว	76
15 อัตราส่วนร้อยละของกลุ่มตัวอย่างผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามช่วงอายุ	76
16 อัตราส่วนร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามระดับการศึกษา	77
17 อัตราส่วนร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามอาชีพ	77
18 อัตราส่วนร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามรายได้ส่วนบุคคลต่อเดือน	78
19 อัตราส่วนร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามลักษณะที่พักอาศัย	78
20 อัตราส่วนร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามที่พักอาศัยปัจจุบัน	79
21 อัตราส่วนร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามขนาดพื้นที่ของสวนหรือที่โล่งภายในบริเวณบ้าน	79
22 อัตราส่วนร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามด้านกิจกรรมในการใช้เวลาว่าง	81
23 อัตราส่วนร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามสถานที่ใช้เวลาว่าง	82
24 อัตราส่วนร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามความถี่ในการไปสวนสาธารณะ	83

ในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ เช่น สวนบวกหาด สวนหลวง ร.9 ฯลฯ

25 อัตราส่วนร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามสวนสาธารณะใน เขตเทศบาลนครเชียงใหม่ ที่ไปใช้บริการบ่อยที่สุด	83
26 อัตราส่วนร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามจุดประสงค์ที่ไปใช้สวนสาธารณะ	84
27 อัตราส่วนร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามช่วงเวลาที่ใช้สวนสาธารณะ	85
28 อัตราส่วนร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามระยะเวลาที่อยู่ใน สวนสาธารณะในแต่ละครั้ง	86
29 อัตราส่วนร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามเวลาที่ใช้เดินทางไป สวนสาธารณะในแต่ละครั้ง	86
30 อัตราส่วนร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามพาหนะที่ใช้ในการเดินทาง ไปใช้สวนสาธารณะ	87
31 อัตราส่วนร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามความถี่ในการไปวัด	88
32 อัตราส่วนร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามวัดที่ไปบ่อยที่สุด	89
33 อัตราส่วนร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามจุดประสงค์ที่ไปวัด	90
34 อัตราส่วนร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามช่วงเวลาที่ใช้ไปวัด	91
35 อัตราส่วนร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม ตามระยะเวลาที่อยู่ในวัดในแต่ละครั้ง	92
36 อัตราส่วนร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม ตามเวลาที่เดินทางไปวัดในแต่ละครั้ง	92
37 อัตราส่วนร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม ตามพาหนะในการเดินทางไปวัด	93
38 ระดับความต้องการองค์ประกอบทางด้านกายภาพ	95
39 ระดับความต้องการองค์ประกอบทางด้านกิจกรรม	96
40 ระดับความต้องการองค์ประกอบทางด้านสิ่งบริการสาธารณะ	97
41 ความต้องการใช้สถานที่หลังจากปรับปรุง	98
42 ตารางสรุปลักษณะพื้นที่	101
43 ประเภทกิจกรรม และลักษณะความต้องการของแต่ละกิจกรรม	102
44 สรุปลักษณะพื้นที่ และลักษณะความต้องการของแต่ละกิจกรรม	103
45 การระบุกิจกรรมลงบนพื้นที่ของกิจกรรม A ทำสมาธิ B เดินจงกรม C สันทนาการ	104
46 การสรุปประเภทกิจกรรม กับความต้องการองค์ประกอบทางด้านกายภาพ และ ความต้องการองค์ประกอบทางด้านสิ่งบริการสาธารณะ	107

สารบัญภาพ

ภาพ	หน้า
1 แผนที่ตำแหน่งสวนสาธารณะ และรัศมีการให้บริการในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่	2
2 แนวความคิดสำหรับการจัดการใช้ที่ดินภายในวัด	34
3 ผังบริเวณแสดงตำแหน่งอาคาร สิ่งก่อสร้าง และพื้นที่โล่ง ภายในวัดดาวดึงส์	47
4 รูปแบบการบันทึกข้อมูลลงบนผังบริเวณ	49
5 ตัวอย่างการแบ่งพื้นที่ที่ถูกใช้งานมาก, พื้นที่ที่ใช้งานน้อย และพื้นที่ที่ไม่ได้ถูกใช้งาน	50
6 แผนที่แสดงที่ตั้งวัดดาวดึงส์ และการแบ่งโซนในการลงพื้นที่แจกแบบสอบถาม	55
7 ตำแหน่งสถานที่วัด	64
8 ผังบริเวณเขตพุทธาวาส, เขตสังฆาวาส และเขตให้บริการชุมชน วัดดาวดึงส์	65
9 ประชาชนมาถวายทานข้าวช่วงเช้า	66
10 พระสงฆ์กวาดลานวัดช่วงสาย	67
11 พระ-เณร ทำกิจกรรมหน้าศาลาเอนกประสงค์	67
12 การร่ำมวยเงิน ไทชี จิ้ง ภายใต้วัด	67
13 ผังบริเวณแสดงพื้นที่ที่ถูกใช้งานในช่วงเช้า (ช่วงวันธรรมดา)	68
14 ผังบริเวณแสดงพื้นที่ที่ถูกใช้งานในช่วงสาย (ช่วงวันธรรมดา)	68
15 ผังบริเวณแสดงพื้นที่ที่ถูกใช้งานในช่วงบ่าย (ช่วงวันธรรมดา)	68
16 ผังบริเวณแสดงพื้นที่ที่ถูกใช้งานในช่วงเย็น (ช่วงวันธรรมดา)	68
17 แผนผังสรุปการใช้พื้นที่โล่งภายในวัดทั้ง 4 ช่วงเวลาของวันธรรมดา	69
18 การใช้พื้นที่ลานวัดเพื่อจอดรถในวันมาฆบูชา	70
19 พื้นที่หน้าวิหารที่ใช้ตั้งเต็นท์ในวันสงกรานต์	70
20 กองทรายที่ใช้ปักธงสัญลักษณ์สังขารล่องในวันสงกรานต์	70
21 การตั้งเวทีในวันแม่แห่งชาติ	71
22 ผังบริเวณแสดงพื้นที่ที่ถูกใช้งานในช่วงเช้า (ช่วงวันมาฆบูชา)	72
23 ผังบริเวณแสดงพื้นที่ที่ถูกใช้งานในช่วงสาย (ช่วงวันมาฆบูชา)	72
24 ผังบริเวณแสดงพื้นที่ที่ถูกใช้งานในช่วงบ่าย (ช่วงวันมาฆบูชา)	73
25 ผังบริเวณแสดงพื้นที่ที่ถูกใช้งานในช่วงเย็น (ช่วงวันมาฆบูชา)	73
26 แผนผังสรุปการใช้พื้นที่โล่งภายในวัดทั้ง 4 ช่วงเวลา ของวันมาฆบูชา, วันสงกรานต์ และวันแม่แห่งชาติ	73

27	ผังแสดงเส้นทางสัญจรหลักภายในวัด	99
28	ผังแสดงตำแหน่งพื้นที่โล่งหรือพื้นที่ที่ใช้ ทำกิจกรรม	99
29	ผังแสดงตำแหน่งพื้นที่โล่งหรือพื้นที่ที่ใช้ทำกิจกรรม ที่กำหนดหมายเลขแล้ว	100
30	ผังสรุปการจัดวางกิจกรรมลงบนพื้นที่	105
31	ลำดับการใช้พื้นที่ (Functional Diagram), ผังโครงสร้างองค์ประกอบ (Site Structure) ของกิจกรรมนั่งสมาธิ และเดินจงกรม	108
32	Schematic Design ของกิจกรรมนั่งสมาธิ และเดินจงกรม	109
33	ผังบริเวณของกิจกรรมนั่งสมาธิ และเดินจงกรม	109
34	ทัศนียภาพบริเวณนั่งสมาธิ	110
35	ลำดับการใช้พื้นที่ (Functional Diagram), ผังโครงสร้างองค์ประกอบ (Site Structure) ของกิจกรรมสนทนาธรรม	110
36	Schematic Design ของกิจกรรมสนทนาธรรม	111
37	ผังบริเวณของกิจกรรมสนทนาธรรม	111
38	ทัศนียภาพของกิจกรรมสนทนาธรรม	112
39	ลำดับการใช้พื้นที่ (Functional Diagram), ผังโครงสร้างองค์ประกอบ (Site Structure) ของกิจกรรมนิทรรศการ	112
40	Schematic Design ของกิจกรรมนิทรรศการ	113
41	ผังบริเวณของกิจกรรมนิทรรศการ	113
42	ทัศนียภาพของกิจกรรมนิทรรศการ	113
43	ลำดับการใช้พื้นที่ (Functional Diagram), ผังโครงสร้างองค์ประกอบ (Site Structure) ของกิจกรรมฝึกอบรม	113
44	ผังบริเวณของกิจกรรมฝึกอบรม	115
45	ทัศนียภาพของกิจกรรมฝึกอบรม	115
46	ลำดับการใช้พื้นที่ (Functional Diagram), ผังโครงสร้างองค์ประกอบ (Site Structure) ของกิจกรรมจัดงานเทศกาล, งานกีฬา, รำมวยจีน	116
47	ผังบริเวณของกิจกรรมจัดงานเทศกาล, งานกีฬา, รำมวยจีน	117
48	ภาพรวมของผังบริเวณที่ผ่านขั้นตอนการออกแบบแล้ว	118
49	การประชุมร่วมกับผู้นำชุมชนที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับวัดดาวดึงส์	119
50	ภาพรวมของผังบริเวณที่ผ่านขั้นตอนการประชุมกับคณะกรรมการชุมชนวัดดาวดึงส์แล้ว	122

51 ลำดับการใช้พื้นที่ (Functional Diagram)	122
52 ผังโครงสร้างองค์ประกอบ (Site Structure)กิจกรรมนั่งสมาธิ และเดินจงกรมตำแหน่งใหม่	123
53 ผังบริเวณ ของกิจกรรมนั่งสมาธิ และเดินจงกรม ตำแหน่งใหม่	123
54 รูปทัศนียภาพ ของกิจกรรมนั่งสมาธิ และเดินจงกรม ตำแหน่งใหม่	123

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
 Copyright© by Chiang Mai University
 All rights reserved

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved